

MUNI ARTS

Christianizace Slovanů:

Karantánci – Moravané – Češi

**Střední Podunají
kolem přelomu 8.
a 9. století**

Karantánci

Conversio Bagoariorum et Carantanorum

- Vznik spisku kolem roku 870, za arcibiskupa Adalwina (859–873)
- Měl obhajovat nároky salcburského metropolity na Panonii

4. kapitola

- Karantáncům měl vládnout Samo
- Později měl vládu převzít kníže Borut, který čelil útokům Avarů, proto povolal na pomoc Bavyry.
- Bavoři si Karantánce podrobili a odvedli si rukojmí, pokřtěn měl být Borutův syn Cacatius (Gorazd) i jeho synovec Chotimir
- Po Borutově smrti byl uveden na knížecí stolec křesťan Cacatius, který měl vládnout tři roky
- Po jeho smrti král Pipina poslal do Karantánie Chotimira

Historický kontext:

- V roce 743 Slované podporovali bavorského vévodu Odila, který se pokoušel zastavit vpád Franků.
- Karantánské záležitosti spravoval pokrevně spřízněný klan: Když Boruth zemřel, byl knížetem povolán jeho syn Gorazd (*Cacatius*) a po třech letech usedl na knížecí stolec Borutův synovec Chotimir (*Cheitmar*).
- Borutův rod si udržel mocenský primát navzdory opakovaným vzpourám (*carmula*).
- Po Chotimirově smrti vypuklo povstání.
- Bavorský vévoda Tassilo III. si Krantánce podmanil roku 772, ale ponechal jim právo volby.

Prameny:

- Křesťanské učení proniklo k moravským Slovanům patrně před rokem 800
- Karel Veliký vyhlásil program re-christianizace Panonie
- Úkol svěřil salcburskému metropolitovi Arnovi, který prý začal kázat mezi Slovy a údajně také vysvětil kněze a kostely
(*Conversio 8*)

- Arcibiskup měl vyslat misionáře
(*Žitije Mefodija V*)
- Zalavár (Braslavsburg?)

- Za vlády knížete Mojžíra přijali „Moravané“ křest
- Pozdní pasovská tradice uvádí, že se tak stalo v roce 831 a hlavní zásluhy připisuje biskupu Reginhardovi
(*Notae de episcopis*)

- Křest „všech“ Moravanů je nutno chápat jako politický akt,
- Morava součástí pasovské diecéze

- Na mohučské synodě roku 852 zaznělo, že jistý Albgis unesl Petrikovu manželku do nejzazších končin království, do drsného dosud křesťanství (*in rudem adhuc christianitatem*) lidu Moravanů.
(*Concilium Moguntinum*)

Historický kontext:

- Snaha upevnit postavení Mojžírovců, přiměla knížete Rostislava, aby po roce 860 vyslal legace.
- Nejprve do Říma, a když neuspěl, do Konstantinopole, kde požádal o vyslání „učitelů víry“.
- Moravští vyslanci se odvolávali na chorobu pasovského biskupa Hartwiga.
- Bavorští biskupové vnímali žádost Moravanů jako provokaci.
- V roce 863 dorazili na Moravu Konstantin s Metodějem, jimž se během čtyř (?) let podařilo vyškolit okruh žáků.
- Nejisté poměry na Balkáně přivedly oba vzdělance do Říma.
- Teprve zde začalo vážné jednání o podobě církevní správy v někdejší Panonii a na Moravě.
- Papež přijal Konstantinův misijní program, jenž měl vycházet z domácí řeči, zvláštního písma a (snad) liturgie ve slovanském jazyce.

(Žitije Mefodija 8)

Papežská protekce

880

V Římě vyjednával jistý (snad velmož) „*Semisisen*“, jenž papeže Jana VIII. uvědomil, že se Svatopluk s velmoži a vším lidem země rozhodl požádat o patronát svatého Petra.

Papež Jan nabídku přijal bulou „*Industrie tue*“, Svatopluka označil titulem „*unicus filius*“, Metodějovi byl propůjčen titul arcibiskupa, evangelium se však mělo nejprve číst latinsky, poté měla bohoslužba pokračovat ve slovanské řeči (*postomdum sclavinica lingua*), Svatopluk si ale vymínil, že bude navštěvovat obřady v latinském jazyce.

MMFH III, s. 197–208, č. 90.

885

Kuriální ochranu Svatoplukovi, jeho věrným a veškerému lidu potvrdil o pět let později i papež Štěpán V.

MMFH III, s. 215–225, č. 101.

845:

„...*Hludowicus XIII ex ducibus Boemanorum cum hominibus suis christianam religionem desiderantes suscepit et in octavis theophanie baptizari iussit...*“

(Annales regni Francorum)

Domáci tradice:

„...*Quoniam vero isdem princeps [Bořivoj] Moravie degens, omnipotenti Deo votum voverat, videlicet quo, si eum Dominus ad propria cum honore reduceret, basilicam in honore beate Dei genitricis et perpetue virginis Marie edificaret, reversus sine mora votum suum implere studuit in ipsa civitate Pragensi. Hic primus fundator locorum sanctorum congregatorque clericorum et tantile, que tunc fuit, religionis institutor extat...*“

(Vita et passio sancti Wenceslai et sancte Ludmile ave eius)

„...*Facta est autem hec electio non longe ab urbe Praga Levigradec in oppido...*“

(Cosmae Pragensis Chronica Boemorum I/25)

„...*In Levo Gradech terra ad aratrum, ubi christianitas incepta est...*“

(Codex diplomaticus et epistolaris regni Bohemiae I., s. 129–131, č. 124)

Historický kontext

805/806	Karolínský tribut
845	Křest českých knížat v Řezně
872	Poražena koalice pěti (?) knížat
911	Vymření východofranských Karlovců
918	Volba Jindřicha I. Ptáčníka
929	Tažení do Čech

Svatý Václav

Prameny:

- Widukind z Corvey (967/968)
- První staroslověnská legenda
- Crescente fide

Co o něm víme?

Syn knížete Vratislava I. (915–921)

Kolem 924:

Translace ostatků kněžny Ludmily

929:

Tažení Jindřicha Ptáčníka do Čech

935:

Smrt ve Staré Boleslavi

Kolem 950:

Přenesení ostatků, přistavěna jižní
apsida

Kolem 1006:

Denáry knížete Jaromíra

Kolem 1060:

Přestavba rotundy

Kolem 1120:

Kosmovy zlaté olivy